

มิติความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร Meaning in Life Dimensions of Young Adulthood in Bangkok

ปีติณัฏ สมบัติหอม (Pitinat Sombuthoom)* ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย(Pinyapan Piasai)**

บทคัดย่อ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับมิติความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาผ่านการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผลการศึกษาที่ได้พบว่า มิติความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครนั้นมีในสามมิติที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตสองรูปแบบ คือ 1.สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนข้อใจในชีวิตตนเอง 2.สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง และในส่วนมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายห้ารูปแบบ คือ 1.การแสวงหาความเรียบง่ายในชีวิต 2.การให้ความสำคัญกับครอบครัว 3.การให้ความสำคัญกับเงินทอง 4.ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น 5.การเติมเต็มทักษะและประสบการณ์ในชีวิต โดยในหนึ่งคนนั้น จะมีมิติในด้านที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตได้เพียงหนึ่งมิติในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ในส่วนของผลของการสร้างความหมายในชีวิตนั้น ในคนหนึ่งคนสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งมิติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถเพิ่มเติมองค์ความรู้เกี่ยวกับความหมายในชีวิต ในบริบทของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครในสภาพสังคมปัจจุบันได้

ABSTRACT

The objective in this study is deeply understand about meaning in life dimensions of young adulthood in Bangkok. In this study use qualitative method for obtain the appropriate information on the purpose of this study. The result of this study is the dimensions of meaning in life of young adulthood in Bangkok had the dimensions as to create a meaningful life in two patterns is 1.create meaning in life by self-assessment to Problems or frustration in their life 2.create meaning in life by self-assessment to happiness or satisfaction in their life. The dimensions are the result of the creation of meaning in life had five patterns is 1.The pursuit of simple life 2.focus on the family 3.focus on money 4.focus To help others people 5.focus To improve the skills and experience of life. The dimensions as create meaning in life can had only one pattern for one person In current times But the result of creating meaning in life can had more than one patterns for one person In current times. The benefits from this study is Additional knowledge about the meaning in life of young adulthood in Bangkok In the context of current social conditions.

คำสำคัญ: ความหมายในชีวิต มิติความหมายในชีวิต วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

Keywords: meaning in life, Meaning in Life Dimensions, Young adulthood

* นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** อาจารย์ สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทนำ

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นช่วงที่พัฒนาการเข้าสู่วุฒิภาวะก่อนล้างสมบุรณ์ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทำให้ผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่เริ่มการใช้ชีวิตของตัวเองทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครอง การเริ่มสร้างรากฐานในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าในสังคมและปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ตามความเหมาะสมรวมถึงความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ (สุชา, 2540) เนื่องจากว่าในช่วงวัยนี้การตัดสินใจต่างๆอันเกิดจากทั้งปัจจัยทั้งภายในตัวเองและปัจจัยภายนอกจากสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างความหมายในชีวิตอันเปรียบเสมือนแบบทดสอบที่จะช่วยสร้างต้นทุนทางบวกในการที่จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ(สุวัฒน์, 2547) นอกจากนี้ความหมายในชีวิตยังมีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ แนวคิด ทศนคติ ทำให้เป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคลเพื่อให้เขาได้ใช้ชีวิตในรูปแบบที่เป็นแนวทางของตนเอง เป็นผลมาจากการประเมินความสามารถของตนเอง ต้นทุนชีวิตของตนเอง รวมทั้งการประเมินว่าสิ่งที่เป็นความหมายในชีวิตของตนเองอันเป็นสิ่งที่สามารถยอมรับได้ของสังคม และสามารถตอบสนองความพึงพอใจในการใช้ชีวิตของตนเองได้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวัยผู้ใหญ่ตอนต้นภายใต้บริบทของสังคมไทยโดยศึกษาในกรุงเทพมหานครและเป็นการสะท้อนถึงมิติความหมายในชีวิตตามแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อในแบบของคนไทย โดยเฉพาะสังคมกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่ถูกหล่อหลอมโดยวัฒนธรรมหลากหลายทั้งจากฝั่งตะวันตกและตะวันออกอันส่งผลต่อผู้คนที่มิต้นทุนทางชีวิตและต้นทุนทางความคิดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามิติของความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครมีมิติเป็นเช่นไร โดยศึกษาผ่านการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะทราบถึงกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตในมิติต่างๆ โดยอาศัยองค์ความรู้เกี่ยวกับ โครงสร้างและมิติของความหมายในชีวิต ของ Reker และ wong (1998), Baumeister (1991), Maddi และ Khoshaba (1998) และ Edwin (2002) เป็นพื้นฐานหลักของข้อคำถามและแนวทางในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ประโยชน์จากข้อค้นพบในครั้งนี้จะสามารถนำไปขยายองค์ความรู้ในเรื่องความหมายในชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามิติความหมายในชีวิตของผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายในชีวิต คือ กรอบแนวทางหรือกรอบมุมมองที่คนคนหนึ่งกำหนดให้ตนเองเพื่อที่จะใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเกิดจากการพยายามตอบสนองความต้องการที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตตามที่บุคคลนั้นตั้งเป้าไว้

ผู้ใหญ่ตอนต้น คือ ผู้ใหญ่สัญชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่ผ่านการคิดวิเคราะห์และสื่อสารได้ชัดเจน โดยอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่น้อยกว่า 1 ปีและมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 24-39 ปี

บททวนวรรณกรรม

Reker and wong (1988) ได้กล่าวว่า ความหมายในชีวิตของบุคคลนั้น จะประกอบขึ้นจากมิติต่างๆที่พัฒนาร่วมกันประกอบไปด้วย 4 มิติ คือหนึ่งมิติเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล (sources) กล่าวคือในบุคคลจะมีการรับรู้ข้อมูลในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมที่บุคคลคนนั้นอาศัยอยู่ ซึ่งจะทำให้บุคคลคนนั้นเกิดการสร้างความหมายในชีวิตที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ตนเองรับรู้ มิติที่สองคือมิติที่เกี่ยวกับกระบวนการคิด แบ่งได้ออกเป็นมิติการรู้คิด (cognitive) แรงจูงใจ (motivation) และอารมณ์ (affective) โดยมิติที่เกี่ยวกับกระบวนการคิดของบุคคลนั้นจะส่งผลให้เกิดความชอบและไม่ชอบในสิ่งที่แตกต่างกันไปในแต่ละคนซึ่งความรู้สึกชอบและไม่ชอบดังกล่าวเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดการสร้างความหมาย

ในชีวิตตามที่บุคคลนั้นต้องการ มิติที่สามคือมิติทางด้านความหลากหลายของความหมายในชีวิต (breadth) โดยมิติดังกล่าวนี้กล่าวถึง การที่ในชีวิตประจำวันของบุคคลคนหนึ่งนั้น สามารถได้รับข้อมูลที่หลากหลายและกว้างขวาง โดยเฉพาะในสังคมที่เปิดกว้างในเรื่องข้อมูลและข่าวสารซึ่งความกว้างของข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งได้รับในชีวิตประจำวันนั้นจะส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ว่าจะอะไรคือสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับตนเอง และส่งผลต่อเนื่องถึงการสร้างความหมายในชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง มิติที่สี่คือความเข้าใจ/ความลึกของข้อมูลความหมายในชีวิต (depth) โดยความเข้าใจ/ความลึกของข้อมูลที่ได้รับในชีวิตประจำวันนั้นเกิดจากการที่อยู่กับสิ่งนั้นเป็นเวลานานและต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งนั้นและสามารถทำให้บุคคลนั้นเกิดการประยุกต์หรือพัฒนาข้อมูลหรือความรู้ดังกล่าวเพื่อให้เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับตน และเป็นสิ่งที่ตนสามารถทำได้อย่างเชี่ยวชาญและเป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของคนคนนั้น

Baumeister (1991) ได้กล่าวว่า สิ่งที่ส่งผลครอบคลุมถึงการสร้างความหมายในชีวิตของคนหนึ่งคนเกิดจากการซึมซับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่คนคนนั้นอาศัยอยู่ ซึ่งในการที่คนหนึ่งคนสามารถที่จะสร้างความหมายในชีวิตได้นั้นกรอบวิธีคิดที่สังคมสร้างขึ้นย่อมส่งผลต่อการสร้างความหมายในชีวิตของคนคนนั้นอย่างมาก โดยโครงสร้างในการสร้างความหมายในชีวิตของบุคคลนั้นประกอบไปด้วย 1.วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต 2.ความมีคุณค่า 3.ความสามารถที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของแต่ละบุคคล 4.มูลค่าทางจิตใจ

Maddi and Khoshaba (1998) ได้กล่าวว่า การที่คนหนึ่งคนเลือกที่จะตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเกิดมาจากประสบการณ์ที่สะสมทุกวันตั้งแต่เกิด และการตัดสินใจนั้นต้องเป็นผลดีต่อความหมายในชีวิตของบุคคลคนนั้นด้วย ซึ่งกระบวนการตัดสินใจได้ถูกกำหนดโดยกรอบแนวคิดจากวัฒนธรรม สังคม ครอบครัว และศาสนา ซึ่งวิธีคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านี้จะทำให้การตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในชีวิตตนเอง

Edwin (2002) ได้นำแนวคิด แรงขับพื้นฐานของ Maslow (1954) มาต่อยอดในการสร้างแนวคิดความต้องการขั้นพื้นฐานที่ส่งผลไปถึงการกระทำโดยเป็นการกระทำที่มีคุณค่า (values) ซึ่งการกระทำที่มีคุณค่านั้นเป็นส่วนประกอบหนึ่งของความหมายในชีวิต โดยโครงสร้างกลไกที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่มีคุณค่านั้นเริ่มต้นจากความต้องการขั้นพื้นฐาน (need) ทั้งห้าขั้นตามทฤษฎีของ Maslow (1954) ซึ่งความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละคนนั้นจะส่งผลต่อการมองการกระทำคุณค่า (values) ที่แตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ความหมายในชีวิตของมนุษย์นั้นมีกระบวนการสร้างและมีส่วนประกอบในกระบวนการสร้างเป็นอย่างไรบ้าง ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานครใช้กระบวนการสร้างและองค์ประกอบในกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต สร้างความหมายในชีวิตออกมาได้เป็นมิติที่แตกต่างกันเช่นไรบ้าง

วิธีการวิจัย

แผนการเก็บข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์และทำความเข้าใจในกระบวนการของความหมายในชีวิตและจำแนกมิติความหมายในชีวิตออกเป็นรูปแบบมิติต่างๆ โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพมีการออกแบบการวิจัยที่ผ่านการใช้เครื่องมือในการวิจัยที่หลากหลายและนักวิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย (ชาย โปธิสิตา, 2550) โดยข้อมูลที่ได้อาจงานวิจัยในครั้งนี้ทำให้เกิดความรู้ว่าความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นกรุงเทพฯ ที่เกิดจากสภาพสังคมในปัจจุบันนี้มีมิติเป็นอย่างไร

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Young Adulthood) โดยอายุของผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในครั้งนี้คือ 20-39 ปี (Erikson, 1998) เนื่องจากเป็นระยะที่เริ่มปักหลักเรื่องหน้าที่การงานซึ่งเป็นการเริ่มต้นงานอาชีพอย่างแท้จริงและมีครอบครัว รับภาระความรับผิดชอบต่างๆ และผู้วิจัยต้องการผู้ให้ข้อมูลที่ผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุและผล มีความสามารถด้านการสื่อสารที่สมบูรณ์ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สามารทำให้ข้อมูลที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา แต่จะต้องไม่มองหาหรือเลือกเอาเฉพาะบุคคล สถานที่ ปรากฏการณ์หรือกระบวนการที่สอดคล้องลงรอยกับแนวคิดทฤษฎีหรือสิ่งที่ผู้วิจัยมีอยู่ในใจเท่านั้นแต่จะต้องเลือกตัวอย่างให้ได้ทุกรูปแบบ (ชาย, 2559)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน ไม่กำหนดจำนวนที่แน่นอนแต่จะทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจนข้อมูลอิ่มตัว ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการเลือกตัวอย่างแบบนี้เพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยมีกระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ชาย, 2550) ดังนี้

1. เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ และอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มาก่อนอย่างน้อย 1 ปี โดยมีอายุระหว่าง 20-39 ปี
2. มีความยินดีในการเข้าร่วมการวิจัย
3. สามารถให้ข้อมูลที่เชื่อมั่นได้ว่าเป็นความจริงแก่ผู้วิจัย
4. สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้ดี

การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และมีแนวทางในการคำถามและนำเดินการสนทนาสำหรับสัมภาษณ์ในเรื่อง มิตินความหมายในชีวิต โดยรูปแบบคำถามผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแนวทางในการสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

1) การสร้างความคุ้นเคย และสัมพันธ์ภาพ โดยผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเอง วัตถุประสงค์ของการวิจัย และพูดคุยถามประเด็นทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เช่น ข้อมูลส่วนตัว เกี่ยวกับการใช้ชีวิต เป็นต้น

2) ต่อมาเป็นประเด็นหลักที่เกี่ยวกับรูปแบบความหมายในชีวิต ซึ่งโครงสร้างแนวคำถามนำมาจากแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมโดยแนวข้อคำถามมี 4 ข้อ กล่าวคือ

ข้อที่ 1 ประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสามารถทำได้และต้องการที่จะทำในชีวิตทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม โดยมีตัวอย่างข้อคำถามคือ “กำลังทำอะไรอยู่” “เพราะอะไรถึงเลือกเดินทางนี้”

ข้อที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ทำแล้วคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนที่ดีในอนาคตทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม โดยมีตัวอย่างข้อคำถามคือ “ตอนนี้กำลังทำอะไรเพื่ออนาคตและคาดหวังผลตอบแทนแบบไหนจากสิ่งที่กำลังทำอยู่”

ข้อที่ 3 ประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองทำแล้วรู้สึกเติมเต็มในจิตใจทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม โดยมีตัวอย่างข้อคำถามคือ “คิดว่าการที่กำลังทำอยู่และสิ่งที่วางแผนจะทำในอนาคตนั้นทำแล้วสบายใจไหม”

ข้อที่ 4 ประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ทำแล้วรู้สึกว่ามีคุณค่าในการกระทำ ทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม โดยมีตัวอย่างข้อคำถามคือ “ลองอธิบายถึงคุณค่าของสิ่งที่กำลังทำอยู่และวางแผนจะทำในอนาคตสามข้อแรกที่ได้ถามไป”

โดยในการถามข้อคำถามนั้น ไม่จำเป็นต้องถามคำถามที่ตายตัวเสมอไป แต่จะเป็นการถามในเชิงพูดคุยสนทนาที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์แต่ยังคงอาศัยองค์ความรู้และโครงสร้างเกี่ยวกับความหมายในชีวิตทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น เป็นแกนหลักในการดำเนินการพูดคุยสนทนาและถามคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สุดท้าย เป็นการปิดการสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์ถามผู้ให้ข้อมูลถึงสิ่งที่อยากบอกเพิ่มเติม (หากมี) และกล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูล

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วมาถอดเทปเป็นเนื้อความเพื่อไปวิเคราะห์ข้อความและสังเคราะห์เป็นมิติตความหมายในชีวิตสถานที่ในการทำทดลอง

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งรวมของการเคลื่อนย้ายผู้คน และกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ใน ด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของกรุงเทพฯ จึงมีลักษณะของวัฒนธรรม เมืองที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมโลกอย่างเต็มรูปแบบ มีลักษณะปัจเจกนิยม หรือสภาพพื้นที่ต่างใจตามความต้องการ มีวิถีชีวิตที่รีบเร่ง วัฒนธรรมเสมือนจริง โลกของอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลสูง เกิดเครือข่ายทางความคิด ความเชื่อ การแลกเปลี่ยน ความรู้หรือการรวมกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือถิ่นที่อยู่ ทิศทางวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครมีทั้งทุนทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งได้แก่ภูมิปัญญาไทย ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และสถานที่สำคัญที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีทุนทางวัฒนธรรมสมัยใหม่ซึ่งเปิดพื้นที่สำหรับแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ตามกระแสโลก อาทิ ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ โรงละครเวที หอศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรม ห้องแสดงภาพ ตลอดจนถนนสายต่างๆ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่

ผลการวิจัย

การสรุปข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการผ่านกระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดย ขั้นตอนแรกคือ หลังจากทำการเก็บข้อมูลได้จำนวนหนึ่งโดยในที่นี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้จำนวน 15 คน ผู้วิจัยจึงเริ่มทำการมองหาเรื่องหรือประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความหมายในชีวิตที่ปรากฏขึ้นมาจากข้อมูล (noting patterns and themes) ซึ่งเป็นข้อมูลที่บอกให้ทราบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับมิติตความหมายในชีวิตที่เก็บมานั้นบอกให้เรารู้อะไรบ้าง ซึ่งเรื่องหรือประเด็นเช่นนี้เป็นผลมาจากการที่ข้อมูลหลายๆ ชิ้นคล้ายกัน ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมิติตความหมายในชีวิตที่คล้ายกัน หรือที่เข้ากันได้เข้ามารวมอยู่ภายใต้มี โนทัศน์หรือแนวความคิดเดียวกัน (subsuming particulars into the general) โดยมี โนทัศน์หรือแนวคิดนั้นเป็นความคิดรวบยอดที่สรุปสาระสำคัญของประเด็นเกี่ยวกับมิติตความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และทำการเชื่อมโยงสาระสำคัญของประเด็นกับข้อมูลที่ผ่านการสัมภาษณ์อย่างมีเหตุผล(building logical chain of evidences) ขั้นตอนที่ 3 เป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อยืนยันว่า ข้อมูลรูปแบบมิติตความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครนั้นอึดตัวหรือก็คือถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเท่าไร จำนวนรูปแบบมิติตความหมายในชีวิตก็ไม่สามารถมีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ไปจากเดิมได้อีก ซึ่งในตอนท้ายของการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน

การมองหาแบบแผน เรื่อง หรือประเด็นสำคัญที่ปรากฏขึ้นมาจากข้อมูล (noting patterns and themes)

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความหมายในชีวิตนั้นผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่เน้นให้เห็นความคิดทัศนคติ และความรู้สึก เกี่ยวกับความหมายในชีวิตที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลมา โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับข้อจำกัดด้านความยาวของ บทความ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 อายุ 25 ปี เพศชาย ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ภูมิลำเนา นนทบุรี สถานะมีคู่ครองแล้วแต่ยังไม่ได้แต่งงาน

ก่อนการเริ่มการสนทนาเกี่ยวกับความหมายในชีวิตนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีมุมมองเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ เป็นชีวิตที่เหนื่อยยาก เนื่องจากความต้องการบริโภคที่ไม่รู้จักพอของมนุษย์ และมีอารมณ์เบื่อบ่อยในการทำงานร่วมกับคนอื่นในสถานที่ทำงาน โดยแนวคิดในมิติที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลนั้น เป็นมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเอง ดังนี้

“การทำงานวุ่นวายเดือนชนเดือนมีทั้งลูกน้องและหัวหน้าที่เราทำอะไรกับมันไม่ได้แต่เราต้องทำงานร่วมกับมัน วุ่นวายจนอยู่ยงี่ทุกเดือน ต่อให้คุณโตขึ้น ในตำแหน่งหน้าที่การงานก็เข้าอี รอปเต็ม คุณไม่ใช่เจ้าของบริษัทคุณไม่ใช่เจ้าของโรงพยาบาลคุณก็ต้องมีทั้งหัวหน้าแล้วก็มีทั้ง ลูกน้อง แลมลูกน้องก็ใช้ว่าจะบังคับได้เพราะคุณไม่ใช่เจ้าของ ถ้าคุณทำงานคุณก็จะเข้ามาใน ลูบนี้ ลูบที่ทุกคนไม่ยอมเจอ แต่ทุกคนเลือกหลังจบเรียน มันเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้การ ที่จะหลุดจากลูบนี้ได้ มันก็ต้องมีอิสรภาพ และถ้าหลุดได้ก็จะมีอิสรภาพ”

ซึ่งเป็นทำให้ผู้ให้ข้อมูลสร้างมิตีความหมายในชีวิตในแนวทาง การแสวงหาความเรียบง่ายให้ชีวิตดังนี้

“ผมค้นพบคำหนึ่ง คือคำว่าพอ ถ้าเราเข้าใจมันจะมีพลังมหาศาล พอทุกอย่างพอทั้งเงินพอทั้งงาน มันทำให้เรามีอิสรภาพ”

“เมื่อถึงเวลาหนึ่งผมอาจจะเปิดร้านเล็กๆเล็กๆจริงๆอะ ลูกน้องไม่กินลิปคนทำไรสักอย่างหนึ่ง ที่ แบ บ ว่าจะห้องนอนหรือบ้านอยู่ข้างๆ อาบน้ำแล้วไปทำงานเลยเวลาเลิกงานถ้าทุกคนกลับหมดละ อยากรีเจียนต่อกีเคลีย เคน ได้ใกล้ๆ หรือติดกัน หรือคนละชั้น”

“ชีวิตเรา 60 เปอร์เซ็นต์คือการทำงาน มันจะดีแต่ไหนถ้ามันคือที่ทำงานและบ้าน มันจะพรีมาก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 อายุ 25 ปี เพศชาย ปัจจุบันเป็นวิศวกรเครื่องจักรทางการเกษตร ภูมิลำเนา สุโขทัย สถานะโสด

บรรยากาศการสนทนาเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย โดยผู้ให้ข้อมูลได้สนทนากับผู้วิจัยเกี่ยวกับสภาพการทำงานของผู้ให้ข้อมูลก่อน โดยแนวคิดในมิติที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลนั้นเป็นมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง ซึ่งความสุขของผู้ให้ข้อมูลคือการพอใจกับการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายกับการทำงานในปัจจุบันของตนเอง แต่ก็ยังคงวางแผนการใช้ชีวิตในอนาคตโดยยังคงแนวคิดการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายอยู่ ดังนี้

“คือตอนนี้ค่อนข้างโอเค กับบริษัทที่ทำงานอยู่นะ แล้วก็ถ้ามีโอกาสได้ตำแหน่งขึ้นไปได้ก็ดี แต่ถ้าถามว่าจะทำงานแบบนี้ไปทั้งชีวิตไหมก็คงไม่อะ พอถึงจุดๆหนึ่งเราเห็นช่องทางที่เราสามารถถีบตัว ออกมาแล้วมีเส้นทางที่ดีกว่าก็คงไปทางนั้นแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็คงต้องเก็บเกี่ยวประสบการณ์ไปก่อน วางแผนไว้ 10 ปี แล้วดูอีกที ถ้ามันมีอนาคตในสายงานที่จะเติบโตก็จะอยู่ต่อ แต่ถ้าไม่มีแล้วมีช่องทางที่ดีกว่าก็จะไปทางนั้น”

“ช่องทางที่ดีกว่าที่คิดไว้มันมีหลายทางมาก อย่างเช่นทุกๆคนคงคิดไว้แหละแบบว่า เก็บเงินก้อนหนึ่งไว้ลงทุน บางคนเล่นหุ้น ซื้อกองทุน ทำธุรกิจ นี่คิดไว้เหมือนกันว่าจะซื้อกองทุนหรือซื้อคอนโดปล่อยให้เช่าหรืออีกอย่างก็อาจจะทำเกี่ยวกับเกษตรกรรม ถึงเวลาหนึ่งแบบมีเงินพออาจจะซื้อที่ดิน คือ เราเริ่มมี knowhow เพราะเราเริ่มสัมผัสกับมันจากการทำงาน”

ซึ่งแนวคิดความหมายในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสวงหาความเรียบง่ายให้ชีวิตดังนี้

“ต้องการใช้ชีวิตแบบอิสรภาพ ไร้ซึ่งพันธะ อยู่อย่างสงบ ไม่มีพันธะมาเกี่ยวพัน บางคนรวยมากแต่หนี้สินเพียบเลยมันก็ไม่มีความสุข ของผมคือไม่จำเป็นต้องมีเงินเยอะหรือรถหรูอยู่บ้านใหญ่ขอแค่แบบเราไม่มี

หนึ่ง เรามีครอบครัว เรามีเงินพออยู่พอกิน เพียงพออะเพียงพอตอบ โจทย์ทุกอย่าง แต่มีบ้านหนึ่งหลังมีรถหนึ่งคัน ใช้ชีวิตสะดวก ไม่ต้องกังวลว่าจะมีใครคอยมาฆ่าเรา หรือกังวลใช้หนี้ work life balance แบ่งเวลาให้พอดี ไม่ใช่ทำงานหนักจน ไม่มีเวลาใช้ชีวิตหรือใช้ชีวิตอย่างเดียวน ไม่มีเวลาทำงาน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 อายุ 29 ปี เพศหญิง ปัจจุบันเป็นนักศึกษาปริญญาโท ภูมิลำเนา ลพบุรี สถานะโสด

ในการเริ่มสนทนากลับมาเกี่ยวกับการทำงานผู้ให้ข้อมูลพูดถึงแนวคิดที่อยากเป็นข้าราชการ ทำให้ผู้วิจัยถามคำถามในเชิงความรู้สึกซึ่งเป็นความรู้สึกที่จะทำให้เกิดความหมายในชีวิตว่า ถ้าทำงานราชการแล้วจะสามารถรู้สึกดีกับมัน และอยู่กับมันได้ตลอดรีเพล่า ผู้ให้ข้อมูลจึงได้ให้คำตอบที่ว่า

“อาจารย์ปะ ทุกอาชีพไม่มีใครที่รู้สึกแบบนั้นได้ตลอดยกเว้นว่าเราจะเจอนายของตัวเองหรือเราทำได้ทำในสิ่งที่เรารักจริงๆ แต่ทำไมถึงยอมเลือกการเป็นข้าราชการมากกว่าจะไปใช้ชีวิตพนักงานบริษัทเหมือนเดิม เพราะการเป็นข้าราชการมันมั่นคงและตอนนี้ที่รู้สึกต้องการความมั่นคง แค่นั้นแหละ พึ่งยังไม่ได้ต้องการเงิน และถ้าที่ที่ต้องการความมั่นคงแล้วอย่างอื่นที่เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขได้ เพราะเราต้องการความมั่นคง”

โดยแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความหมายในชีวิตของผู้ให้ข้อมูลเป็นมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเอง ซึ่งส่งผลถึงผลของการสร้างความหมายในชีวิตในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นของตนเอง ว่าต้องการให้ความหมายและความสำคัญกับครอบครัว โดยผู้ให้ข้อมูลยังได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับมิติความหมายในชีวิต ที่อาจเปลี่ยนแปลงหลังจากพ้นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นไปด้วย ดังนี้

“ถ้าเป็นไปได้อยากได้ข้าราชการ เพราะว่าเรื่องสวัสดิการรักษาพยาบาล เหมือนพ่อที่ป่วยเป็นมะเร็งแล้วรู้สึกว่าตรงเนี่ยมันช่วยเราเยอะ แล้วก็ความมั่นคงเพราะความมั่นคงทำให้พ่อที่สบายใจ แค่ว่าจากไปเมื่อไหร่ก็จะสบายใจตอนนี้ที่ให้ความสำคัญกับตรงนี้ แต่ในอนาคตถ้าที่เป็นข้าราชการแล้วได้ความมั่นคงพ่อที่สบายใจ แล้วสุดท้ายเปลี่ยนแปลงพ่อที่อาจจะไม่อยู่ ณ จุดหนึ่งที่จะต้องการเงิน ก็ได้ที่ก็อาจจะไปไฝหาเงินอีกก็ได้ อาจจะลาออกไปทำธุรกิจส่วนตัวเพื่อให้ ได้เงินเยอะๆอย่างนี้ก็ได้ ยังไม่รู้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 อายุ 39 ปี เพศชาย ประกอบอาชีพพนักงานอำนวยการความสะอาดบริเวณท่าเรือ ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร สถานะสมรส มีลูกชายสองคน

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าข้อมูลอย่างอิสระ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับความหมายในชีวิตของตนเอง

ในการเริ่มต้นนั้นผู้ให้ข้อมูลได้แนะนำตัวเอง และได้เริ่มเล่าความหมายในชีวิตของตนเองซึ่ง เป็นเรื่องของครอบครัวอย่างชัดเจน ทั้งเรื่องราว การเสียสละความสุขเล็กน้อยส่วนตัวเพื่อให้ครอบครัวมีความสุข รวมถึงวิธีการครองเรือนอย่างมีความสุข โดยเป็นมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง ซึ่งส่งผลถึงผลของการสร้างความหมายในชีวิตที่เกี่ยวกับ การให้ความหมายและความสำคัญกับครอบครัว ดังนี้

“ครอบครัวเรา คนข้างเราตัวเรา บางครั้งบางอย่างความสุขส่วนตัวเราก็อาจจะต้องเสียสละออกก็ได้ เพราะว่าพอมีครอบครัวแล้ว รู้สึกถึงความสุขส่วนตัวอยากได้นุ่น ได้นี้ ชั้นซื้อชั้นซื้อนี้ไม่ได้ละ มันมีคนมาใช้เงินกับเราไหนลูกจะเรียน ไหนลูกจะเข้าโรงเรียน พอเรียนก็ขึ้นชั้นสูงๆความรู้เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายก็ต้องมากขึ้น ครอบครัวมันไม่ใช่เรื่องง่ายนะมันเป็นเรื่องทีละเล็กละน้อยอะคูชีวิตคนหนึ่ง จริงอยู่อยู่ด้วยกันแต่ถามว่าเค้าจะอยู่กับเราได้ทนทานไหม มันต้องอยู่ที่ว่าเรากับเค้ามีความ เข้าใจซึ่งกันและกันรีเพล่า คำว่าครอบครัวมันก็หมายความว่าความเข้าใจซึ่งกันและกันเห็นใจซึ่งกันและกัน สามปีไปทำงานเหนื่อยมา ภรรยาอยู่บ้านก็เตรียมอาหารเตรียมอะไรไว้ต้อนรับสามี ภรรยาไปทำงานสามีกับมาก่อนก็ช่วยกัน ได้ อยากรอบครัวผมผมยอมรับว่าผมช่วยภรรยาทำงานบ้าน อยากรายที่ไปทำงานล้างจานกะกลางคืนที่กลับบ้าน

ก่อนก็ล้างจานล้าง กวาดบ้านล้าง ซักผ้าล้าง ทำทุกอย่างเหมือนผู้หญิงแทนเขาแต่เค้ากลับมาเค้ามีเวลาที่ทำกับข้าวให้หญิงข้าวให้แลกกัน เราทำงานทั้งคู่เราก็ต้องช่วยกัน อย่างวันอาทิตย์ทั้งคู่ก็ช่วยกัน มันเป็นการแบ่งเบาภาระซึ่ง กันและกัน เราก็อยู่ด้วยกันได้”

“ความสุขคุณ ไม่สามารถที่จะใช้เงินซื้อมาได้ ไอ้ที่ใช้เงินซื้อมานั่นคือความสุขชั่วครู่ชั่วยามชั่วเดียวแหละ แผลงแก่นั่นเอง แต่ความสุขจริงๆในชีวิต ตื่นเช้ามาเห็นหน้าลูกกินข้าวกินปลาไปทำงานเย็นกลับมาเห็นหน้าครอบครัว มันหายเหนื่อยไม่ใช่ไม่มีเวลาให้กันและกัน มัวแต่แข่งกันหาเงิน ไม่มีเวลาให้กันและกันมัน ก็ไม่มีความสุข เพราะฉะนั้นมันต้องมีความพอดีมีความปานกลางเค้าใจกันทุกฝ่าย ลูกก็ต้องเข้าใจพ่อแม่ แม่ ก็ต้องเข้าใจลูกว่าลูกต้องการอะไร”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 อายุ 25 ปี เพศหญิง ปัจจุบันทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร สถานะโสด การสนทนาเริ่มต้นในบรรยากาศการสนทนากลุ่มท่ามกลางการนั่งดื่มสังสรรค์ ระหว่างกลุ่มเพื่อนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย โดยพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลนั้นเรียนจบปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านการเงินค่อนข้างดี ซึ่งในปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลเพิ่งจบปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจด้วยเหตุผลที่ว่าพออยากให้เรียน แต่ในปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลกำลังจริงจังกับการซื้อตึกแถวมือสองเพื่อปล่อยให้เช่า ทำให้ผู้วิจัยเริ่มถามเกี่ยวกับความหมายในชีวิตและการวางแผนชีวิตในอนาคตซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้คำตอบในมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับเงินทองและการเติมเต็ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิตว่า

“ในอนาคตก็อยากจะแบบซื้อตึกเยอะๆ ทำตึกเยอะๆแล้วก็เก็บตังค่าเช่า สบายออก เวลาว่างเอาไปทำอย่างอื่น เอาไปเปิดร้านขนม เปิดร้านอะไรก็ได้ที่อยากทำ ไปเที่ยวอะไรเสีย”

ผู้วิจัยจึงได้ถามคำถามเกี่ยวกับที่มาที่ไปของแนวคิดจึงได้คำตอบในมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง ว่า

“เงินมันทำให้เรามีเวลา มีเงินด้วยมีเวลาด้วย เราจะเอาเงินกับเวลาไปทำอะไรก็ได้ ใช้หาความสุขให้ตัวเอง”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 อายุ 39 ปี เพศชาย ปัจจุบันเป็นพ่อค้าขายไอศกรีม ภูมิลำเนา อุบลราชธานี สถานะหย่า มีลูกชาย หนึ่งคน

การสนทนาเริ่มขึ้นบริเวณรถเข็นขายไอศกรีมของผู้ให้ข้อมูล โดยในการเริ่มต้นสนทนานั้นได้พูดคุยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตทั่วไปจากนั้นผู้ให้ข้อมูลได้เริ่มเล่าเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกในการเลือกที่จะมาขายไอศกรีมในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล มิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเอง รวมถึงให้ผู้ให้ข้อมูลได้ให้คำตอบในมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับเงินทองว่าผ่านการเล่าเรื่องความต้องการในเรื่องเงินทองที่มากขึ้นเนื่องจากการใช้ชีวิตต้องอาศัยเงิน ว่า

“อยู่บ้านใช้ตังเยอะเหมือนกัน ต้องซื้อกินทุกอย่างทุกวันนี้กับข้าวกับอะไรซื้อกินทุกอย่างทุกวันนี้ ไม่เหมือนเดิมเพราะว่ามันหายาก ปลาที่หายากไม่หาง่ายเหมือนสมัยแต่เก่า ใช้เครื่องจักรทุกอย่าง ทุกวันนี้ไม่ ว่าทำอะไร ใช้เครื่องจักรทุกอย่าง”

“ถ้าเรามากำลั้งก็สู้ไปเรื่อยๆยังงี้แหละ ถึงเวลากลับก็กลับบ้าน พอหาเงินได้ดีกว่าอยู่บ้านเฉยๆ อยู่บ้านมันก็ไม่มียายได้”

“อยู่บ้านทำไรทำนา ทำพอได้กินไม่ได้ขายพออยู่ได้ก็พื้นที่ไม่เยอะเท่าไร ไร่พื้นที่น้อย 7-8 ไร่ก็พอกินพอใช้ในครอบครัวเฉยๆ ไม่ถึงกับขนาดมีตังขายได้เป็นแสนเป็นหมื่นยังงี้ ขายได้พอได้ ใช้ 4-5 พัน 8 พัน งี้”

หมื่นนี้ยังงี้ ขายได้ไม่เยอะเพราะว่าทำไม่เยอะ 7-8 ไร่เอง ก็ราคาก็ไม่ดีข้าวทุกวันนี้ ราคาก็ตก อยู่กรุงเทพก็เข้าบ้านเค้า เข้าเดือนละพันห้าแต่ว่ามันก็ได้หาเงินดีกว่าทำให้พออยู่ ได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 อายุ 26 ปี เพศชาย ปัจจุบันเป็นวิศวกรบริษัทเอกชนและดำรงตำแหน่งบอร์คบริหารบริษัทขนส่งและบริษัทโซล่าเซลล์ ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร สถานะโสด

การสนทนาในครั้งนี้เริ่มต้นในร้านกาแฟบรรยากาศสบายๆ โดยผู้ให้ข้อมูลได้เริ่มเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการโหมทำงานอย่างหนักในช่วงชีวิตที่ผ่านมา ก่อนที่จะพบว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการใช้ชีวิตจึงได้เกิดมิติในด้านสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลได้แก้ปัญหาในชีวิตด้านปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเองได้สำเร็จ ทำให้ในปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง ซึ่งทำให้เห็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับความต้องการเติมเต็ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิต ว่า

“ก่อนหน้านี้นี่เมื่อปีที่แล้วคิดว่ามีแรงอยู่จะทำงาน จะหาเงินเดี๋ยวค่อยไปเที่ยวก็ได้เมื่อมีตั้ง พอทำงานผ่านไปได้ปีครึ่งคิดว่ามันไม่ใช่แล้ว มันเหนื่อย ร่างกายไม่ไหวบ่นทอนสุขภาพเพียงยวดตอนนี้เลยคิดว่า ถ้ามีโอกาสไปเที่ยวก็จะไปเลย “

“คิดว่าชีวิตตอนนี้คือการไปเที่ยว ออกไปเสพสุขกับสิ่งที่ยังไม่ได้ทำ ดังไม่มีก็ใช้เท่าที่มันมีเนียแหละ ออกไปเที่ยว ไปใช้ชีวิต ไปทำไรก็ได้ที่อยากทำ”

ผู้ให้ข้อมูลยังได้พูดถึงผลของการสร้างความหมายในชีวิตเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายว่า

“ถ้าชีวิตมันเป็นไปอย่างทีคิด ก็อยู่ไปเรื่อยๆ ตกเย็นมีเพื่อนมานั่งคุยกัน มาเจอกันบ้าง นึกกินข้าวกับเพื่อนบ้าง อยู่กับครอบครัวบ้าง เพื่อนก็ไม่ต้องเยอะสังสรรค์บ้างถ้าไม่คิดอะไร ถ้าไม่คิดการอะไรเค้าอะไร หรือถ้าคิดก็พากันมาเจอให้หมด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 อายุ 25 ปี เพศชาย เคยประกอบอาชีพเกี่ยวกับด้านนำเข้าสินค้า ปัจจุบันเตรียมตัวศึกษาปริญญาโท ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร สถานะมีคู่ครองแล้วแต่ยังไม่ได้แต่งงาน

การสนทนาเริ่มต้นในบรรยากาศการขับรถที่ผ่อนคลาย โดยในการเริ่มสนทนานั้นผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกที่จะตัดสินใจลาออกจากงานเพื่อเรียนต่อ โดยเนื้อหาในการสนทนานั้นไม่มีมีการสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเอง ซึ่งความซับซ้อนใจในตนเองนั้นเกิดจากการไม่มีความสุขในการทำงานรวมทั้งไม่มีความสุขในการที่ไม่ได้ตอบสนองความหมายในชีวิตที่ตนเองต้องการนั่นคือการได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยเนื้อหานี้ดังนี้

“ผมไม่เอาละผมดูทรงละผมทำงานผมก็ได้ขึ้นเป็นหัวหน้า ซึ่งหัวหน้าทำงานเหมือนผมเลยสิ่งที่ต่างคือทำงานหนักกว่าแล้วก็เงินเดือนเยอะกว่าวันหยุดก็ไม่ได้หยุด โอเคเยอะกว่าแต่ใครจะอยากทำอะไรทำงานหนักขนาดนี้ เห็นละแบบว่านี่แหละทางออกลาออกมาเรียนก่อนเลย ไม่อยู่ละเดี๋ยวได้เลื่อนยศ ตอนนี้เป็นรองหัวหน้าซึ่งก่อนหน้านี้นี้ยศเต็มเร็วมาก ดูทรงอยู่อยู่ต่อได้เป็นหัวหน้าแน่ เลยไม่เอาละ โดขึ้นหนักขึ้นแถมโดนค่าเยอะขึ้นอีก กรรมการบริษัทจัดหนักเลยเวลามีปัญหา”

“ที่หนีออกจากตรงนั้นเพราะว่างานมันเบียดเบียนสังคม”

โดยมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตนั้น เป็นมิติในด้าน ความต้องการ ในการช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้ให้ข้อมูลได้พูดถึงความต้องการที่จะเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อที่ต้องทำวิจัยเพื่อสังคม

“ทำวิจัยก็เพื่อให้มีประโยชน์ต่อสังคม เพื่อว่าสิ่งที่เราทำมันช่วยใคร ได้บ้าง อาชีพที่ทำวิจัยและช่วยคนได้คืออาจารย์”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9 อายุ 30 ปี เพศชาย ปัจจุบันเป็นพระภิกษุสงฆ์ ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เริ่มต้นในบรรยากาศสบายในบริเวณ ภายในป่าวันหนึ่ง ซึ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าข้อมูลอย่างอิสระ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับมิติการสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเองซึ่งเกิดจากการที่ผู้ให้ข้อมูลได้มีความสุขกับบทบาทในชีวิตตนเอง ซึ่งมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตนั้นคือ ความต้องการในการช่วยเหลือผู้อื่น

“เกิดมาเพื่อที่จะทำความงามความดี เกิดมาเพื่อที่จะทำเพื่อคนอื่น ทำเพื่อตัวเองด้วยและทำเพื่อคนอื่นด้วย ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับตัวเอง ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้อื่นด้วย เพราะเราเป็นสัตว์ สังคม มนุษย์เราเป็นสัตว์สังคมอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะฉะนั้นเวลาเราเกิดมาแล้วเราต้องทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเราด้วย และต่อสังคมด้วย จึงเป็นการใช้ชีวิตที่คุ้มค่ากับการที่ได้เกิดมา พอเราอยู่ไปเรื่อยๆแล้ว ได้เรียนธรรมะไปเรื่อยๆ ก็จะเข้าใจว่าความหมายในชีวิตคืออะไร”

“เป้าหมายในชีวิตคือการดำรงพระพุทธศาสนาเพื่อที่จะให้อยู่ได้นานและการเผยแพร่ธรรมะ ยึดแนวทางของพระพุทธเจ้าให้ดำเนินไปข้างหน้า เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก นี่คือนิยามสูงสุดของชีวิตนักบวช”

จัดกลุ่มเรื่องที่คล้ายกันไว้ภายใต้มโนทัศน์เดียวกัน (subsuming particulars into the general) และการเชื่อมโยงหลักฐานอย่างมีเหตุผล (building logical chain of evidences)

มีความหมายในชีวิตจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มีทั้งมิติที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตและมิติที่เป็นผลของการสร้างความหมาย

มิติที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตนั้น มีสอง มิติคือ 1.) สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจาก ปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเอง โดยจากตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 1,3,6 และ 8 2.) สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง โดยจากตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลคือ 2,4,5,7 และ 9

มิติที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตนั้น มีห้ามิติคือ

1 คือ การแสวงหาความเรียบง่ายให้กับชีวิต โดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่ 2 และ ผู้ให้ข้อมูลที่ 7 โดยหลักฐานที่เป็นจุดร่วมชัดเจนคือ ความต้องการในการใช้ชีวิตที่สงบเรียบง่าย พอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้

2 คือ การให้ความสำคัญกับครอบครัว โดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 3 และผู้ให้ข้อมูลที่ 4 โดยหลักฐานที่เป็นจุดร่วมชัดเจนคือ ความต้องการใช้ชีวิตไปพร้อมกับความสุขของคนในครอบครัว และต้องการเห็นคนในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3 คือ การต้องการเงินทอง โดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 5 และ ผู้ให้ข้อมูลที่ 6 โดยหลักฐานที่เป็นจุดร่วมชัดเจนคือ การให้ความสำคัญกับเงินทองเป็นหลัก และมีแนวคิดที่เงินเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต และคิดเงินทองสามารถให้ความหมายในการใช้ชีวิตได้

4 คือ ความต้องการในการช่วยเหลือผู้อื่น โดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 8 และ ผู้ให้ข้อมูลที่ 9 โดยหลักฐานที่เป็นจุดร่วมชัดเจนคือ ความต้องการใช้ชีวิตของตนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือผู้อื่นให้ดีขึ้นในแนวทางที่ตนเองสามารถทำได้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินความหมายในชีวิต

5 คือ ความต้องการเติมเต็ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิต โดยตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลที่ 5 ผู้ให้ข้อมูลที่ 5 และผู้ให้ข้อมูลที่ 7 โดยหลักฐานที่เป็นจุดร่วมกันชัดเจนคือ การมองว่าการเพิ่ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิต จะเป็นหนทางที่จะทำให้สามารถให้ชีวิตได้อย่างมีความหมาย

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

มิตินัยของชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครดังตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลทั้ง 9 ท่านนั้นจะเห็นได้ว่า มิตินัยที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตมีสองรูปแบบคือ 1.สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจ ในชีวิตตนเอง 2.สร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง และมิตินัยที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตหารูปแบบคือ 1.การแสวงหาความเรียบง่ายให้ชีวิต 2.การให้ความสำคัญกับครอบครัว 3.การให้ความสำคัญกับเงินทอง 4.ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น 5.การเติมเต็มทักษะและประสบการณ์ในชีวิต โดยในบุคคลหนึ่งนั้น สามารถที่จะใช้มิตินัยที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตได้เพียงหนึ่งรูปแบบในการสร้างความหมายในชีวิตในช่วงระยะเวลาหนึ่งแต่มิตินัยที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งรูปแบบในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตัวอย่างที่สามารถเห็นได้ชัดคือผู้ให้ข้อมูลที่ 7 ซึ่งช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีเหตุในการสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากปัญหาหรือความซับซ้อนใจในชีวิตตนเองซึ่งมิตินัยที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตในช่วงเวลานั้นคือนั้น เงินทอง และ ความต้องการเติมเต็ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิต แต่ในช่วงเวลาปัจจุบันได้เปลี่ยนเหตุในการสร้างความหมายในชีวิตโดยมองจากความสุขที่มีอยู่หรือความพอใจในชีวิตตนเอง ซึ่งมิตินัยที่เป็นผลของการสร้างความหมายในชีวิตในช่วงเวลาปัจจุบันคือ ความต้องการเติมเต็ม ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ชีวิต และการใช้ชีวิตเรียบง่าย และอีกหนึ่งตัวอย่างคือ ตัวอย่างที่ 3 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้พูดเป็นนัยยะว่า สามารถเปลี่ยนแปลงมิตินัยความหมายในชีวิตได้เสมอถ้าหากเหตุการณ์ในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงการใช้ชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นมิตินัยความหมายในชีวิตสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในบุคคลหนึ่งนั้นสามารถมีมิตินัยที่เป็นเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตได้เพียงหนึ่งรูปแบบจากสองรูปแบบในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ในส่วนมิตินัยที่เป็นผลในการสร้างรูปแบบความหมายในชีวิตนั้นสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งรูปแบบจากหารูปแบบในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมิตินัยความหมายในชีวิตทั้งเหตุให้สร้างความหมายในชีวิตและผลในการสร้างรูปแบบความหมายในชีวิตสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยในการเปลี่ยนแปลงมิตินัยความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นจะเกิดจากการเรียนรู้และปรับตัวตามสถานการณ์ที่พบเจอในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับมิตินัยความหมายในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร โดยมีองค์ความรู้ทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างและองค์ประกอบของความหมายในชีวิตเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา ซึ่งสิ่งที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในอนาคตคือ การเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในช่วงวัยรุ่น วัยกลางคน หรือวัยสูงอายุ ซึ่งจะเป็นการขยายความรู้เกี่ยวกับมิตินัยความหมายในชีวิตของวัยต่างๆ ในส่วนของพื้นที่การเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในผู้คนที่ใช้ชีวิตในสังคมกรุงเทพมหานคร ทำให้มิตินัยความหมายในชีวิตครั้งนี้เป็น ความหมายในชีวิตที่สร้างขึ้นจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การใช้ชีวิต และสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้วิจัยมองว่า การศึกษาครั้งต่อไปสามารถทำในสถานที่ที่สิ่งแวดล้อม การใช้ชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อที่มีความแตกต่างจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถทำให้เห็นมิตินัยความหมายในชีวิตโดยมีพื้นฐานของกระบวนการคิดที่แตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้ และในส่วนองค์ความรู้ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้องค์ความรู้ทางด้านจิตวิทยาเป็นองค์ความรู้หลัก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการศึกษาเกี่ยวกับความหมายในชีวิต มีทั้งการศึกษาในเชิงปรัชญา

ศาสนา วิทยาศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์ ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าสามารถเพิ่มเติมองค์ความรู้เกี่ยวกับความหมายในชีวิต โดยใช้ฐานวิธีคิดในศาสตร์ข้างต้นที่กล่าวมา

เอกสารอ้างอิง

ชาย โพธิ์สิตา. *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน); 2550.

ศุชา จันทร์เอม *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2540.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. *การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์:ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2542.

Baumeister, R. F. *Meanings in Life*. New York: The Guilford Press; 1991.

Edwin A. Locke. *Setting Goals for Life and Happiness*. Handbook of Positive Psychology (p. 299-312). OXFORD UNIVERSITY PRESS; 2002.

Erik H. Erikson, Joan M. Erikson, *The Life Cycle Completed: Extended Version* (W. W. Norton, 1998), 112-113

Maddi, S. R., & Khoshaba, D. M. *HardiSurvey III: Test development and internet instruction manual*. Newport Beach, CA: Hardiness Institute; 1998.

Maslow, A. *Motivation and Personality*. New York, Harper and Row; 1954.

Reker, G. T., & Wong, P. T. P. Aging as an individual process: Toward a theory of personal meaning. In J. E. Birren & V. L. Bengtson (Eds.), *Emergent theories of aging* (pp. 214-246). New York: Springer; 1988.